

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu häälekandja

N. 5

Mai

1928

Tellimise hind postiga:	Ilmub kord kuus.	Kuulutuste hinnad:
aastas 120 senti	Talitus ja toim.: Tallinn, Nunne 11—6.	1 lhk. kr. 20.—
6 kuu peale. 60 „	Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutused.	1/2 „ „ 10.—
1 „ „ . 10 „	Üksiknumber 10 senti.	1/4—6.— ja 1/8 lhk. „ 3.—
Välismaale aast. 150 s.		Teksti ees — 50% kallim

Sisu: 1) Streik — L. Johanson. 2) Kutsealised tervisrikked ja võitlus nende vastu — Dr. B. A. Mirski. 3) Päikese, õhu ja meresupeluste toimest, mõjust inimkehale — Dr. Herm. Jürgenson. 4) Tervisrikked tööstusalalt — Dr. B. A. Mirski. 5) Kuidas hoiduda silmahaigustest — Dr. S. K. 6) Tervishoidlikud nõuded riietuse suhtes. 7) Mõningaid õpetusi terve naha ilu alalhoidmiseks — Dr. M. Prismani järgi. 8) Kuidas arvata keskmist haigete protsenti — K. Lukk. 9) Tartu Üldhaigekassa Uterna suvekolonii — K. Lukk. 10) Haigekassade teenijate vanaduse ja töövõimetuse vastu kindlustamise küsimus — K. L. 11) Käthe Kollwitz (piltidega)—J. O. 12) Kinnituskogu tähtsaid otsusi. 13) Haigekassade tegevusest. 14) Mitmesugused teated. 15) Kuulutused.

Streik.

L. Johanson.

Streik — see mõiste on määratud kirjanduses mitmeti.

Streik on tuletatud Inglise keele lausest: to strike work, mis tähendab — töölt loobumisega hoobi andmist.

Streigiks hakati Inglismaal XIX aastasaja teisel veerandil nimetama vägivaldset tööseisakut.

Strike (straiik) all mõeldakse veel: tungivalt millegi nõudmist; hoogu ja ägedust; jõudu; löömist, hoobi andmist, võitlemist.

Varemalt nimetati Inglismaal tööseisakut: turnout, sõnadest to turn out, mis tähendab: välja kihutama, välja jooksuma.

Prantslased tarvitavad: „La grève“, kallas, mis kaetud kruusaga. Nii nimetati üht Pariisi välja või platsi Seine jõe kaldal (la place de Grève, praegu la place de l'Hôtel de Ville). Keskaajal oli sellel platsil töøbörs, kus hankisid tööd kõik töötatöölised, ka need, kes polnud oma seniste peremeestega rahul ja nende juurest lahkusid. Siit on pärit lause: Se mettre en grève — sabastovatj — seisma jätma, lõpetama; tõrkuma töö juures; hulgana tööd seisma jätma; streikima.

Sakslased tuletavad „streigist“ — „Strike“ ja „Stricke“.

Venelastel on: sabastovka.

Eestlased ütlevad: streik ja tööseisak, kuna lockauti nimetatakse — töö-sulg.

Missugune on streigi mõiste?

Ed. Bernstein ütleb, et streigi all mõeldakse tööseisakut, millel sihiks võitlus.

Majandusteadlane B i e r m e r : Streigi all mõeldakse vabatahtlikku, üheaajalist töö seismajätmist tööliste poolt selle sihiga, et saavutada töölepingu paremaid tingimusi.

Conrad: Streigiks nimetatakse töö lõpetamist suuremas ulatuses, vastastikusel kokkuleppel tööliste vahel, selle eesmärgiga, et saavutada streigist osavõtjatele teatud paremusi.

Kleinwächter: Streik avaldub selles, et kõik töölised vabrikus jäta-

vad ühel ajal töö seisma, et niiviisi avaldada ettevõtjale survet.

M. Hamel: Streik on üheaajaline töö lõpetamine tööliste või peremeeste otsusel, kas ühes või mitmes ettevõttes, selle sihiga, et saada mingit tulu.

Aug. Kleeberg leiab, et streik on sõjaline, sunniline ja jõu peale lootev vahend, avaldub võrdlemisi suure osa majanduslikult iseseisvuseta isikute poolt töötamise lõpetamises, isikute poolt, kes saavad eluülespidamist oma tööst ning kuuluvad ühte ja samasse kutsealasse, seisuse või klassi, või mingisugusesse kutse, seisuse või klassi gruppi. Tööseisaku eesmärk on teostada mõningaid majanduslikke, sotsiaalseid ja poliitilisi nõudmisi nende huvides, kes otsekohele osa võtavad streigist, aga ka teiste isikute suhtes, kes omale sissetulekut saavad tööst.

Viimast iseloomustust peetakse täpsemaks. Muidugi leidub kirjanduses veel teisigi selle mõiste määramisi.

Streigi eesmärk on nii siis: töötin-gimuste parandamine ja töötasu suurendamine. Streik sünnib — tööliste huvides.

Streigi abil protesteeritakse ka surve ja julmi ümberkäimise vastu tööstusettevõttes.

Streigid on majanduslikud ja poliitilised. Siin käsitame ainult majanduslikke.

Aug. Kleebergi järgi on streigil järgmised tunnusmärgid:

1) Streigi tegevus avaldub töö seismajätmises. See peab sündima ühiselt ja omavahelisel kokkuleppel, kuid ta ei tarvitse olla kõigile osavõtjale vabatahtlik, sest sageli võtavad paljud isikud osa streigist sellepärast, et see neile paratamatu on.

2) Streigi osalisteks laiemas mõttes võivad olla peale tööliste üldse majanduslikult iseseisvuseta isikud, kes saavutavad eluülespidamist sellest tegevusest, mille nad streigi ajaks lõpetavad.

Streigist osavõtjate arv peab olema võrdlemisi suurem: ei ole see streik, kui vabrikus 100 töölisest 10—20 tööst loobuvad.

Streigi halvade külgede üle on ta vastased palju kirjutanud. Nende järgi on halvad küljed töölisele järgmised:

Tööline on streigi ajal tööta ja töötasuta;

tööliste vastu tarvitatakse ettevõtjate ja võimude poolt surveabinõusid; tööline satub võlgadesse, ta perekond kannatab puudust;

füüsilise tööjõu asemele paigutatakse sageli masinad.

Streigi halvad küljed töösturitele:

Tööstur ei saa ettevõtja kasu ja kapitali protsente;

võib kaotada kliendid;

võib sattuda võlgadesse, olles kohustatud tasuma tellijale kahju, mis ette nähtud töötellimise lepingu täitmata jätmisel;

ettevõtte üldised kulud ei vähene streigi ajal kuigi palju, vaid sünnitavad puhaskahju;

masinad lähevad tegevusetuse läbi rikki.

Streigi kahju ühiskonnale:

kaotab töö saadused ja kapitali protsente;

klassiviha kasvab;

tekib ärevus ja rahutus;

sageli leiavad aset ka seaduserikumised ja karistused.

Niisuguse süüdistusakti on streigi vastu kokku seadnud Genti professor Oscar Pyfferoen.

Need väited on leidnud teravat arvustust.

Karl Marxi järgi on töölise jõud nende füüsiliste ja vaimliste võimete summa, mis inimese elavas ihus ja elavas isikus.

Igal teisel kaubal on ka siis väärtus, kui ta pole veel tarvitaja käes, vaid ootab ostjat. Inimtööjõuga on teisiti: Kui teda ei osteta, siis on ta inimesele kasuta, veel enam: ta on kahjulik, sest ta ülespidamine nõuab kulu.

Müümata tööjõud on puudus, sageli nälg, nagu seda teravalt näeme töötaoleku, tööpuuduse all kannatajate juures.

Kui palju teistel maadel töölised ja tööandjad on streikide läbi aineliselt kaotanud, selle kohta on arvud olemas.

Need summad on sageli väga suured: kapitalistide kaotused on ühe streigi läbi suuremad kui teise läbi.

Aga siin on tuletatud meele Mirabeau sõnu: „Ärge ärritage seda rahvast, kes loob kõik, ja kellel on tarvis selleks, et muutuda hirmuäratavaks, ainult käed kokku panna, see on — tööst loobuda.“

Need kaotused, mis streik toob tööliste, kapitalistidele ja ühiskonnale, pole asjata olnud. Ka seda tõendab streigi ajalugu.

Streigi abil tõuseb kultuur, suure rahvaosa töö- ja elutingimused paranevad ja talle avaneb tee kultuuri väärtuste juurde ning võimalus nendest osasaamiseks.

Statistika tõendab, et streigid toovad tööliste paremaid töö- ja palgatingimusi.

Üldiselt — umbes 70—80 protsenti streikidest lõpeb kas täielise või osalise kordaminekuga, andes tööliste uusi soodustusi.

Igal maal ja igal aastal on oma arvustik selle kohta.

Töötasu kaotust asendab organiseeritud tööliste streigi juures osaliselt streigiabi. Luues streigifondid, kinnitavad töölised endid puuduse vastu streigi ajal. Sellepärast olgu iga töölisühingu ülesanne: luua tugevad streigikapitalid.

N. Poljanski ütleb, et sisseseadete muutmine streigi tagajärjel on haruldane nähtus. Tehnika teeb oma edusamme ja käib kindlat rada. See on juba kapitalistliku valmistusviisi üks tähtsamaist tunnusmärkidest, et masin asendab inimese ja inimene pääseb vaid masina teenistusse, selle lahutamata osaks.

Töö juures, kus oskus ja vilumus tarviline, ei ole kerge asendada streikijaid teiste töölistega. Kui seda tehakse, siis on see kapitalistile ühenduses suurte kahjudega.

Streigid on töösturitele küll kahjulikud, kuid laostuvad selle tagajärjel harilikult väikeettevõtted, kes püsisid vaid sellepärast, et neil olid võrreldes teistega vähemad palgad. Et aga nii-

sugused ettevõtted-parasiidid rahvamajanduse organismist kaovad, selle läbi tööstus ja ühiskond ennem võidab kui kaotab.

Saaduste hulk, mis rahvamajandusele streigi läbi kaotsi läheb, pole võrreldes kuigi suur.

Üksikute rahvuslike ja usuliste pühadega, kus töö üldiselt seisab, kaotab rahvamajandus enam, kui mõne tööharu mõnekuulise streigi läbi.

Streigi vastu tuuakse veel seda, et ta vapustavat ja õõnestavat õigusliku korra aluseid.

Kooskõla ja solidariteedi asemel, mida püüab saavutada õigus ühiselus, streik muudab teravamaks tööliste ja ettevõtjate vahekorra, kasvatab mõlemal pool klassitunde antagonismi. Hüüdsõna „Si vis pacem, para bellum“ — tahad rahu, valmistada sõja vastu, — olevat õige ainult riikide rahvusvaheliste suhete kohta, mitte aga üksikute klasside kohta ühes ja samas riigis. Riik ei võivat olla võitluse areeniks, sest riigis olevat valitsus, mis on kõrgemal parteidest ja teostavat õiglust.

Sellele vastab Brentano: Ettekujutus riigi valitsusest, kes üle või kõrgemal erakondadest, on vaid lihatu ja veretu fantastiline kujutus. Niisugust valitsust pole olnud minevikus, ega saa olema ka tulevikus. On täiesti loomulik, kui need klassid, kes teatud aegjärgul omavad kõige suuremat mõju, püüavad seda kasutada ka majanduslike küsimuste lahendamisel.

Et streigid ei tunnista tööliste ja ettevõtjate heast vahekorrast, see on muidugi — vastuvaidlemata õige. Scholleri järgi on streik — tuulepuhang, mis lõõmama paneb leegi juba põlevas majas. Streik äratav kirred ainult seal, kus nad juba leegitsesid. Streigikeeld ei vaigistaks neid kirgi. Koguni selle vastu, midagi ei aja ühiskondlike klasse nii üksteise vastu, kui ühelt klassilt selle võitlusvahendi võtmine, mis teisel olemas.

Kui tööliste ja töösturite vahel oli tõesti solidariteedi side, mille katkestab streik, mispärast siis üldse võis streik tulla?

Ettevõtjad kinnitavad ja seda korutab ka nende ajakirjandus, et töölised asuvad streikima ilma mõjuvate põh-

justeta, sisemiste vaenlaste ässitusel.

Kuid see oletus on sama absurdne, kui tõendus, nagu oleks Prantsuse revolutsioon frankmassonide tegevusvili, ütleb Poljanski, streigiõigust kaitstes.

John Mitchell ütleb, et tõendus, nagu kutsutaks streigid esile agitaatorite läbi, on sama naiivne, kui oletus, nagu paneks vedurivile rongi liikuma.

Sageli on streigi juures suur osa just juhtidel, kuid need juhid pole ometi streigi põhjuseks.

Iga tööline on nii tark, et teab: streigi ajal ei saa palka, võib kannatada, teab streigi varjukülgi. Ükski agitaator ei saa töölisi sellele sundida ega viia oma kõnedega, kui neis puudub selleks pind. Agitaator võib väljendada sõnadega ainult seda, mis töölistes peitub ja pakitseb, avaldamisvõimalust oodates.

Nagu pisemgi koorem, mis kaameli turjale lisaks laotakse, võib siis, kui raskus juba piirini jõudnud, kaameli selgroogu murda, nii ka vahel väiksema tõuge võib tööliste pingul olevat kannatust muuta tegutsemiseks.

Th. Lövenfeld ütleb, et tähepanelikule arstile on haige rahulikuks jäämine sageli hädaohtlikumaks sümp-toomiks, kui valjud hoiged.

Kui töölised, alistudes jõule, loobuksid igasugusest protestist ja nuri-semata lepiksid igasuguste tingimistega, mida ette dikteerivad töösturid, siis ühiskonnas valitseks mitte küll rahu ja hääolek, vaid — vaikus, mis tuletav meele seda surmarahu, mis valitseb haige toas siis, kui kustub elu ja surm paneb maksma omad õigused.

Arst, võideldes haiguse vastu, püüab haige jõudu tõsta. Ei ole ka sotsiaalse haiguse vastu, mille põhjuseks isoleeritud tööliste abituse, paremat vahendit kui — koalitsioon, mis peab tööliklassi arstima sellest majanduslikust abitusest, jõuetusest, mille all ta kannatab.

Streik ei ole sotsiaalse edu, progressi piduriks, tormasiks, vaid teguriks, faktoriks.

Kelley ütleb, et tööliste streigid tuletavad meele neid torpeedosid, mida

raudteevaht öösel paneb roobastele, et ärahoida rongi ähvardavat õnnetust. Nagu torpeedo plahvatus raudteerongi, nii kaitses streik tsiviilsatsiooni sellest katastroofist, mis järgneb laialiste rahvahulkade kurnamisest ja toorenemisest.

Sellest, et streik on edu teguriks, ei järgne muidugi, et mida enam seda tarvitame, seda parem.

Sagedad streigid, kui nad on tööliste mittedoodsates tingimistes ette võetud, kulutavad tööliste energiat ja materiaalselt vara. Kui on võimalik

Käthe Kollwitz.

Leiba!

Sama Kelley ütleb, et neid inimesi, kes peavad streiki ühiskonna elus kahjulikuks nähtuseks, võib võrrelda inimesega, kes vaatab põigiti tänavat, ja ei näe muud, kui inetut ehitust, mis varjab taevast ja päikest; ta peab enese pöörama ja vaatama pikuti vaatepiirisse kaduvasse tänavasse, et näha tõusva päikese kiiri ja aru saada, et igast majast — suurest ja väikesest, ilusast ja inetust — koosneb kaunis linn.

töötingimisi parandada ilma streigita, võib see jääda reservi. Üldiselt on soovitatav, et töölised streiki kasutaksid võitlusvahendina kõige suurema ettevaatusega. Kuna aga selleks tarvilik silmapilk, selle üle võivad töölised ise kõige paremini otsustada.

Selleks aga peavad töölised endid alati ettevalmistama. Sõjariistus rahu tööliste ja ettevõtjate vahel (muidugi mitte rahu huvide kooskõla mõttes)

on mõlemale poolele paremaks eluviks.

Kõiges tegutsemises peab töölisklassi juhtima: mõistus, mis valgustab teid, mida mööda tuleb käia; kohusetunne, mis tagab kestvat võitlust ja iseloomu tahet, mis viib — võitluse lõpuni, kõigi raskuste ja takistuste peale vaatamata.

*

Streigi korraldus.

Streigiks peavad töölised koalitsiooni looma, peavad ühinema. See võib sündida tööstusettevõtete ja kutsealade järgi.

Tööliste töötingimiste ja palgaolude küsimuste lahendamine on esimestest kutseühisuse ülesannetest. Ja just kutseühisused ja nende liidud, kes omakorda ühinenud rahvusvaheliselt, on kohased võitlusüksused, kust peab juhutama igat töölisklassi majanduslist võitlust.

Kollektiivlepingud kutseühisuste ja ettevõtjate vahel — on töölisklassi tänapäeva esimestest nõudmistest. Üksikute vahekordade asemele peab astuma — töölise kutseühingu ja ettevõtjate vahekord. Iga üksik tööline ei pea ainult koonduma oma kutseühingu ümber, vaid ka teda täiesti usaldama ja igal pool tööandja juures teda oma esitajaks pidama.

Kollektiivlepingud teostuvad Eestis ainult kutseühisuste läbi. Võitlust töötingimuste eest ja palgaolude parandamiseks võib tagajärjekalt juhtida ainult kutseühisus. Samuti käsitada otsustavalt ja mõjuvalt streiki kui võitlusvahendit.

Streigi juures on suur tähtsus ta ettevalmistusel, ajal ja korraldusel. Streik tuleb ettevalmistada, soodne aeg valida ja kindel korraldus luua. Streigi juhtimine usaldatakse — streigikomitee kätte, kes on töölise esitajaks läbirääkimistel töösturitega. Teised töölised jäävad kõrvale ega või omal käel läbirääkimisi pidada oma ega teiste ettevõtjatega.

Streik lõpetatakse kas töösturitega kokkulepet saavutades või vahekohtu kätte tüliasja andes.

Streigi ajal suuremaks töölise vaenlasteks peale streigimurdjate on

ärevus, rahutus ja kuulujutud, mille eest hoidmiseks tuleb juba alguses abinõud tarvitusele võtta.

Streigimurdjate ärahoidmiseks on tarvilikud valvepostid — picketing, kes toovad streigikomiteele, kellel alati peab olema ülevaade sellest, mis sünnib, teateid, aga hoiavad ära ka nõrga iseloomuliste eksimist. Streigimurdjaid hangitakse kutsealalt meelituste ja ähvardustega, lubades streikijaid paigutada musta nimekirja, mida hüütakse: kuiv giljotiin. Need nimekirjad ei anna suurelt jaolt tagajärgi: varsti peale streiki heidavad töösturid ta kõrvale, sest streigi juhtideks, kes nimekirja sattuvad, on harilikult ikka head oskustöölised.

*

Streigimurdjad.

Kes on streigimurdjad? Mida nõuab streik iga üksikult töoliselt?

Praegust inimpõlve lahutavad ürginimesest tuhanded ja kümned tuhanded aastad.

Kivi aegjärgus võis inimene graniidikalju ees maha heita omad lihtsad, primitiivsed tööriistad ja — nutta ilma häbita.

Tänapäeva kapitalismi-müüri ees paneb tööline, kes kuulub soliidisorganisatsiooni, rahulikult käed risti ning nõuab täie iseteadvusega ja enesest lugupidamisega — inimväärilisemaid töö- ja elutingimisi.

On esitatud ühised nõudmised, ei ole tahetud läbi rääkida, või pole läbirääkimised annud tagajärgi, siis algab streik, võetakse tarvitusele töölise poolt see rahulik ja mõjuv võitlusvahend, mis tunnustatud töölisklassi poolt igal maal. Tunnustatud ka seaduse poolt.

Töölised loobuvad senistel tingimistel töötamast, esitades vastaspoolele nõudmised, mida toetavad ühiselt, üksmeelselt.

Streigi ajal avaldub töölise kõlbline tasapind ja moraalne väärtus.

Ei ole streik ühelegi töölisele kerge. Ta asetab talle suuri nõudmisi. Tööline, kellel puuduvad tagavarad ja kes juba isegi elas peost suhu, peab nüüd veel vähemaga läbi ajama, veel kokkuhoidlikum olema, peab selle juures rahulik

ja tasakaalus olema, hoiduma vägival-
last ja igasugusest ärevusest.

Tööline peab nägema, kuidas tei-
sed, nõrgad ja autud iseloomud tööliste
eneste ridadest, aga ka teistelt aladelt,
seisukorda püüavad „streigimurdja-
tena“ kasutada, asudes tema asemele
tööle, ajutiselt saades isegi suuremat
töötasu. Sellele lisaks: meelitused ja
ähvardused töösturite ja nende agen-
tide poolt.

Mehisust, kindlust ja rahulikku kan-
natust nõuab streik tööliselt: heroismi,
mis väärib hindamist. Ameerika töö-
lisjuht Mitchell ütleb, et kõige pa-
rem tasu töölisel on streigiaegsete
kannatuste eest on — oma kangelase-
te rahulik ja tagasihoidlik äratund-
mine.

Siin avaldubki töölise kõlbline tasa-
pind, ta hingeline suurus.

Kõigil seda pole. Mõned saavad
äraandjateks. Sama nähtus, mis sõ-
jaski: mitte häda ei aja äraandmisele,
vaid — hingeline alatus, alkoholismi
ja hõlbuelu läbi rikutud iseloom.

Inglise töölikirjanikud V e b b'id
ütlevad, et streigimurdja (scab) on
oma kutsetööle sedasama, mis äraand-
ja kodumaale. Tol ajal, kus poolte
vahel võitlus käimas, võib ta kasulik
olla ühele või teisele poolele. Rahu
ajal, peale streiki — põlgavad ja tun-
nevad ta vastu põlgust ja vastikust
kõik. Kui on tarvis töölistele temagi
abi, siis streigimurdja läheb vastas-
poole teenistusse — saab äraandjaks,
selleks nurjatuks, kes oma isiklikele
lühiajalistele huvidele ohvriks toob üld-
huvid ja selle juures tallab omagi kutse-
huvisid. Ta tahab esimesena lõigata
sealt, kuhu ta iialgi pole külvanud.
Streigimurdja muretseb ainult iseenese
eest, aga ei mõtle selle juures — järg-
misele päevale. Oma lühiajalise pare-
muse ja tulu eest müüb streigimurdja
oma sõbrad, kaastöölised ja nende pere-
konnad, toob kahju tervele maale.

Ja — alguses müüb ta töölised ära.
Hiljem müüb aga ostja — tööstur, ta
enese omakorda ära. Ja lõpuks: mõ-
lemad pooled vaatavad talle põlastu-
sega.

Ihule tätoveeritud häbimärgi kõrval-
dab osav arst. Streigimurdjale jääb ta
häbimärk — surmani.

Iga streigi juures on see iseäraldus,
et ühel pool on koaleerunud oskustöö-
lised, kes ausate ja lubatud võitlusva-
henditega püüavad töösturitega oma
nõudmiste kohta kokkuleppele jõuda,
töösturid aga püüavad kokkulepet ära
hoida ja töölisi tingimusteta allaheitmi-
sele sundida — mobiliseerides „ajutisi
tööjõude“ kõlbliselt madala tasapinnaga
ja moraalita inimeste keskel. Siin an-
takse juba paik igale alaväärtuslikule
ja kõlvatule inimesele, keda muidu ha-
rilikult kontorigi ei taheta lasta.

Omakasupüüdlid, põlatud ja vas-
tikud äraandjad saadetakse oskustöö-
liste vastu.

Töölised seavad selle alaväärtusliku
„väerinna“ vastu, mille kapitalism oma
eest tulle saadab, oma ühistunde, rahu-
liku meelega ja kannatusega.

Ausad töölised hoiduvad streigi-
murdjate tasapinnani langemast, kõigi
kiusatuste, meelituste ja ähvarduste
peale vaatamata. Seda tõendab tööli-
ikumise ajalugu, senine praktika.

Töölised jäävad streigimurdjate vas-
tu küll rahulikuks, nad ei avalda neile
survet, ei ähvarda neid ega mõtle iialgi
nende vastu tarvitada vägivallategusid,
mis oleks vesi vastaspoole — töösturite
veskile ja mille eest tuleb iga streigi
ajal hoiduda.

Töölised tunnevad ühes kõigi aru-
saajate kodanikkudega streigimurdjate
vastu ainult — vaikist põlgust, millest
harilikult vabad pole ka need töösturid
ise, kes neid sellele teele on meelita-
nud ja nende iseloomu lõtvust ja nõr-
kust kasutavad.

Töölised heidavad streigimurdjad
oma ridadest välja.

Streigimurdja on iseenda, aga ka
praeguse ja tulevase põlve vaenlane.

*

Töölised peavad alalises võitluses
olema oma elu eest. See on neile raske
ja vaevarikas võitlus.

Kuid ühistunne ja kindel meel viib
siingi sihile.

Tööliste palgavõitlus ja püüe töö-
tingimisi parandada, on enese ja oma

perekonna elu kaitsmine, on võitlus tervisvastase eluviisi vastu.

Tööliste koalitsioonil, kes seda võitlust teostab, on seega sihiks rahva tervislike ja vaimlike tasapinna tõstmine. Mida paremad töötingimused ja palgad,

seada enam saab rahvas osa võtta kultuuri väärtustest ja saavutustest.

Nii on siis ka põhjendatud streik — võitlusvahend rahva heakäigu ja tuleviku eest.

Kutsealalised tervisrikked ja võitlus nende vastu.

Dr. B. A. Mirski.

Kehaseis töö juures omab väga suure tähtsuse, sest igasugune kõrvalekaldumine normaalsest olekust ei nõua ainult suurt ülearust jõupingutust, vaid vähendab ka tööviljakust.

Ka kõige mugavam, normaalsem kehaseis mõjub kahjulikult, kui keha sellesse peab jääma kauemaks ajaks.

Seistes on meie keha kandpinnaks taldadealune pind, millel kolmnurga kuju, kui jalad ligistiku, ja trapsi kuju, kui labajalad asetatud üksteisest lahku. Keha tasakaal on sel juhul kõige kindlam, mida lähemalt n. n. raskuse joon mõõdub toetuspinna keskkohast.

Kõige kasulikum jalgade asetus on neid seada õigenurka. Sel ajal, mil keharaskus vajub täielikult ühele jalale, teine jalg tasakaalu hoides puhkab, nii vaheldamisi jalgu vahetades on seismine kergem.

Seismise juures on raskendatud vereringvool: veri jääb kauemaks peatuma jalgadesse, ilmub veresoonte laienemine, tekivad mädanikud jalgadele ja naistel kuupuhastuse korra tused.

Keha raskuse mõjul (iseäranis nõrga kondi- ja musklikava juures) kipuvad kondid kergesti kõverduma (pagaritel — kõverad põlved, treialitel, plekisepadel, triikijatel. — selgroo kõverdused), areneb lamejalg äriteenijatel, raskuste-tõstjatel (laevade, vagunite laadijad). Alalisest seismisest tekivad kahjulikku mõju võib sellega vähendada, et püütakse seismise kõrval ikka jälle istuda.

Istudes kehal on laiem toetuspind, tähendab tasakaalu saavutamiseks ja alalhoidmiseks kulub vähem

jõupingutust ja selle tõttu väsitab see kehaseis vähem, kui eelmine.

Istumise juures keha kaldub vähe ettepoole. Kõht ja neerud vajuvad kokku; hingamine on raskendatud, vereringvool kõhus muutub aeglaseks. Selle tulemus on seedimisrikked, veresaes, kõhu kinni olek, haemorroidides, kuupuhastuse korra tused. Aegamööda areneb üldine kehanõrkus ja soodne pind tiisikuse pesitsemiseks on valmis.

Tähtis on kuidas istuda: kui iste on istujale liig kõrge ehk liig madal, kui iste on liig kaugel ehk liig lähedal asjadele, mille kallal töötatakse, siis võib kergesti saada selgroo kõverdusi, seda tugevamaid, mida nooremad on inimesed.

L a m a m i s e s e i s (näit. kaevandustöölistel) takistab tööliste liigutusi, väsitab ruttu ja tekitab kergesti nahale, kus see kokkupuutub kõvade asjadega, igasuguseid rakke. Pahemal küljel lamades on raskem töötada, sest süda on kokku surutud. Väga raske on ka töötada kükitades ja kõhuli.

Mitmesugused tööd nõuavad ka mitmesugust muskliste pingutust — näit. raskuste edasikandmisel ja käimisel on pinguli kogu keha musklid, kirjutusmasinal tippides, klaverit mängides pingutuvad sõrmemuskliid, jalgmasinaga õmmeldes on ametis jalamusklid. Need pingutused, hoolimata sellest, kas töötatakse masinatega või käsitsi, võivad olla väga suured ja tugevasti ära kurnata tööliste organismi. Selle tõenduseks mõningad näited:

Roomas ühes taskunugade vabrikus tööline tegi päevas 28.000 lööki haam-

riga; ühes elektrivabrikus naistöoline keerates elektripirne reklaampaberisse, tegi päevas 250.000 liigutust sõrmedega; paberossitehastes Inglis- ja lirimaal osavad naistöölised käsitsi to pivad päevas kuni 20.000 paberossi.

Kahjulikult mõjub tervisele mitte üksnes pingutav töö, vaid ka üksluine töö, kui kehaseis pealegi jääb ikka endiseks. Kahjulik on töö juures ka rõhutud meeleolu, hirmutumne, rahutus, nälg jne.

Päikese, õhu ja meresupeluste toimest, mõjust inimkehale.

Dr. Herm. Jürgenson — Tartus.

Vabadusse, kosutavate merelainte, päikese ning õhu kiirte ja puhangute kätte tõttab täna iga inimlaps, et leida end kord jälle looduses, selle tervislikes ümbruses. Kehaliselt end kosutada pärast talveaega tahab kindlasti igaüks suveajal, et tunda end Looduses, Kosmoses selle üksusena uuesti, molekulina, orgaanilise osana... Ja kui meie küsime: kes kutsub meid õieti välja suveajal? — siis on vastuseks siin ainult ühed ja samad mõisted: päikene, õhk ning merelained! Kehaliselt ning vaimliselt end suvekuudel lasta väljapuhata — see on igale ühele tervishoidliseks ülesandeks; igale töölisele anda suvepuhkust aga meie inimlikuks kohustuseks.

Ja kuigi lahkuminevadki on ürginimeste kehaharrastamise viisid meie tsiviliseeritud, haritud aja tänapäeva inimeste omadest, kuigi teistsugune on noore sportlase kehaharrastamine (rekordi kättevõitmisel) iga teise inimese soovist ennast loodusjõududest hellitada lasta, kuigi esimene nõus on terve päev vees sulistama ehk päikese käes ennast „pleekima“, otsib teine päikest, õhku ning vett ükski siis, kui liig kuumaks tal „nahk“ läinud ja ta vajab õhu juurdepääsu kehale ehk külmavee toimet kehale, — siiski on ükskõik misuguste inimeste peale ülalnimetatud loodusejõudude mõju, toime ühesugune: vetelained, päike ja õhk kosutavad igatühte, nende sõpru, kui ka vaenlasigi!

Antiik-aja möödumisega, vana Kreeka ja Rooma riikide langusega ununes ka keha eest vääriline hoolitsemine, kehakultuur, jäid minevikku seejärele suured keha eest hoolitsejad gümnaa-

siumid ning supelusasutused, mis ununesid peaaegu kuni mööduva aastasaja lõpuni. Ning ainult viirastustena, illusioonidena ja hallutsionatsioonidena, kerkivad nad veel see eest meie silmade ette tänapäev, kättesaamata unistustena meie argipäevalistes askeldustes ja elus.

Jah, vana-aja ilm oskas lugupidada oma keha eest hoolitsemisest. Roomlaste supelusasutuste arv ulatus IV aastasajal pärast Kristust tuhandeni (peale selle veel saunad), 80 kilomeetri kauguselt tõid Roomasse vett mäehallikad, Room „ujus vees“, nagu tookord tähendasid ajaloolased. Roomlane käis kolm korda päevas end veega karastamas, supelusasutuses tuli tal seitsmest toast läbikäia ennem kui ta oma supeluse võtmisega lõpuni jõudis, siis võttis ta külma ja sooja dushi, võimles, võidis end õlidega jne. Roomlane pidi end tihti pesema, sest kandes üle terve keha ja õla visatavat riietust, n. n. toogat, olles ilma särgita, sai ta väga kergesti tolmuga rikkalikult kokku, lihtne pesemistahe ajas ta karastust otsima supelusasutusse, mis sarnanesid uhkele templitele sajade marmorkujudega ja skulptuurteostega.

Kuid Room langes; kõige oma õigusliste ühiskondliste mõistete kõrval, millistest nagu teada ka täna veel lugu peetakse, püsis seal orjade pidamine, — mitteinimlikkuse tunnistamine inimeses. — Varisesid ühtlasi Rooma vaimu- ja kehakultuur ühisesse sügisporri, millest räägivad veel täna ükski matkajale vaikivad, kurvalt kõnelevad varemud tänapäeva Itaalia pealinna Rooma külje all...

Looduslised jõud päikese, õhu ehk

vee jne. näol, missugusi meie inimkeha karastamiseks ehk jälle haige keha arstimiseks tarvitame, võivad mõjuda kahel viisil: kas kogu kehale ehk ainult üksikutele kehaosadele (näiteks ühe jala vann jne.). Siinkohal saame meie muidugi rääkida ainult üldisest ehk esimesest mõjust inimkehale.

Edasi, võiks rääkida loodusjõududest, mis karastavalt-kosutavalt mõjuvad, siis sarnastest, mis ärritust-vaigistavalt jne. mõjuvad jne. jne. jne., millest allpool pisut pikemalt.

I. Karastavalt-kosutavalt mõjuvad supelused meres, järvedes ning jõgedes.

II. Ärritust-vaigistavalt mõjuvad soojavee vannid, vannid, mille vee temperatuur 34—36° C (need on n. n. indifferentseid vannid), milliseid mitu tundi, kunni 12 tunnini võib võtta, sooja vee dushid jne.

III. Higistama ajavalt, vere seisakut ning soojuse juurdevoolu soodustavalt mõjuvad päikesevannid, liiva-, elektri-, auruvannid, kuiva kuuma riidesse mässimine jne.

IV. Õhuvannide mõju avaldub soojust äravõtvalt kehalt, soodsad, nagu allpool selgub, nii mitmelgi korral.

Päikese, õhu ehk veevanne, supelusi võttes tuleb silmaspidada, et iga inimene selleks küllalt kohane ei ole, kuigi ta seda arvab. Seal kus soojus, kuumus väga hea näiteks inimesele, kellel neerud nõrgavõitu, on päikese vannide võtmine kopsutiisikuse haigetele lubamata, ühel kui teisel juhusel tuleks arstilt ennem nõu küsida, kui haigena ennast sarnaselt karastada tahetakse.

Nahk on kõige pealt vahemeheks välisilma, loodusjõudude ja meie enese „sisemise ilma“, keha, kõikide naha all olevate elundite vahel. Terve, tubli inimese nahasoojuse juhitavus on palju jõulisem, suurem kui verekehval ehk jälle närvilisel inimesel. Ses mõttes võib olla ka mitmesugune mõju nii supelustest, päikesest kui ka õhust: üks inimene võib tundide kaupa õhuvanne võtta, teine võib end 10 minuti järele juba nõrkenuna tunda.

Päikese vannid.

Päikese kiirtes tuntakse 3 liiki kiiri: keemilisi, soojust ja valgusliisi. Kui pimedasse tuppä läbi klaasservise (prisma) ühe päikese kiire laseksime, siis saaksime seinal vikerkaari, mille äärmised värvid oleksid violett ühelt poolt ja punane teiselt poolt, kuna vikerkaari keskmised värvid oleksid roheline jne. Violett, sinine jne. värvid, mis tekkinud vikerkaari ühes otsas, mõjuvad oma keemiliste omadustega inimkehale, neid nimetataksegi seetõttu keemilisteks kiirteks, punased jne. teised värvid teisest otsast sissepoole võttes arvates, mõjuvad oma soojustega inimkehale, neid nimetatakse ka seetõttu soojuste kiirteks, vikerkaari keskpaigas olevad (roheline jne.) värvid oleksidki päikese valguse, valgustavateks kiirteks.

Päikese kiired mõjuvad nii siis kolmel viisil: nii keemiliselt, kui ka soojustiselt ning viimaks valgusliselt, oma valgusega. Harjumus päikese mõjuga etendab siin suurt osa. Ekvaatori, kuuma, soojamaa elanik, kes väga hästi kannatab välja päikese kiiri (Indias on suvel kuni 70° C sooja) ja päikese kiirte mõjul ka oma naha poolest tõmmukaks muutub, ei suudaks neid välja kannatada näiteks Norra jäämägedes. Nimelt „sööks“ siin jääväljad ära päikese soojuskiiri, järeljäävaid peaaesjalikult üksi veel keemilised ja valguskiired. Valguskiired tekitaksid silmapõletikke, kuna keemilised kiired nahal valusaid erüteeme, punetusi väljakutsuks. Päikese kiired, sattudes enim jäämägede rägastikkudesse (siit ja sealt vastuhelget andes), kui nad inimest sealt ülesleiavad, mõjuvad seetõttu just siin nii eriliselt. Nii harjumus päikesega teatavas elukohas, maa-nurgas (org, mägi, põhja ehk lõunamaa jne.) etendab siin õige suurt osa. Et päikese kiirtele kuidagi vastu panna, seks on kehal ka olemas vastuabinõud: naha alla tekib pigment, verest värvollus, mis ei luba päikesel inimest liig tugevasti kõrvetada (suve ajal muutub nahk inimestel päikese mõjul pruunikaks). Kui päikesevanne jne. võtta teadlikult, millest allpool lähemalt, siis mõjuvad nad üksi soovitatavalt ning parandavalt.

Päikese kiirtel on ka tervendav mõju haigete arstimisel. Kondi tuberkuloosi, milline end põlve, puusa jne. põletikkudes (põlv jne. tursub üles) nii tihti avaldab ja millised haiged haavahaiguste osakondades haigemajades lamavad, arstitakse tänapäev eesrinna just päikesekiirtega. Huvitav, et just see haigus, mida me tänapäev kondituberkuloosiks nimetame, Indias indulaste juures sugugi ette ei tule (seal on väga, väga palju päikest), kui nad aga oma kodumaalt välja rändavad, siis jäävad ka nad selle haigusse.

Päikesekiirte mõjul hakkab inimene higistama, kehas sünnivad elavamalt hapniku põlemisprotsessid ja söehappe eemaldamine temast, kehast saavad eemaldatud hästi kiiremas korras kui muidu talle mitte tarvilikud enam ained higi jne. näol. Inglise haigust, skrofuloosist ja terve rida teisi haigusi võib päikesega ka arstida; veresoonte lubjastuse all kannatajate, tiisikuse haigete, närviliste inimeste peale ei mõju päikese kiired mitte parandavalt.

Paremaks ajaks päikesevanni võtmiseks on hommiku ehk õhtu, kuna keskpäev selleks kõlbmatu. Iga tööle peab end ette valmistama, ka päikesevannide võtmisele, kui seda tööks nimetada. Iga 5—10 minuti järele on põletamisest eemalhoimiseks tarvilik end ühe külje pealt teisele käänata. Lamada soovitatakse ikka mingisugusel laual, mitte kohe maa peal. Ka on soovitatav mitte just täie kõhuga päikesevanne võtta, vaid enne einevõtmist seda teha ehk jälle vaheaegadel. Et nahk mitte ära ei põleks, siis võida end kas või vaseliniga ehk mõne salviga kokku.

Käthe Kollwitz.

Vette.

Päikesevannide kestvus olgu esialgu $\frac{1}{2}$ tundi, hiljem võib võtta neid kuni $1\frac{1}{2}$ tundi. Rohkem võtta ei tapa inimest küll veel, tervislikelt aga on ta ülearune. Vannide võtmise ajal (külm lapp pea peale) kaitstagu pead eriti päikese piste eest, leitagu peale ulu-alune. Päikesevanni järele on soovitatav veega end ülepesemine ehk suplemine. Seejärel juba kodu! Kellel nõrk kehaehitus, need ärgu võtku päikesevanne algul mitte üle 10 minuti. Kui päikesevanni võtja oma keha vastu suurt huvi tunneb, siis võib ta tähele panna, kuidas ta algul ning õige

varsti oma kehakaalust $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ kilogrammi kaotab, kuidas kehatemperatuur päikesevannide võtmisel muutub, pulsilöövide arv pisut kiireneb jne. Tunneb ta kõige muu tähelepanekute juures peavalu ehk üldse nõrkust, siis on ta vannitamiseiga liiale läinud, tuleb arstilt nõu küsida.

Õhuvannid.

Ka õhuvanne võib tarvitada nii tervislike kui arstimisvahendina. Õhuvannide võtmisel tuleb arvestada üldse väliste temperatuuriga: on see madal ehk ta on niiske, on õhuvannide võtmine keelatud. Ka toas (talvel kui ka suvel) võib õhuvanne võtta, kuid toa soojus ei tohi olla alla 10° . Tänapäev on välismaail hulk sanatooriume, haigemajasid, kus õhuvannidega üksi mõnda liiki haigeid ravitsetakse. Enne õhuvanni võtmist tuleb 10 minutit ilma riideteta kõndida ja teha siinjuures kerget võimlemisharjutusi. Paremaks ajaks õhuvannidele on varahommiku ehk aeg enne magama minekut. Esialgu võetagu vanne $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ tundi, hiljem mõned tunnid.

Päikesepaistel ärgu võetagu vanne, eriti keskpäeval mitte, vaid tehtagu seda vara hommikul ehk hilja õhtul, eriti tuleb soovitada seda haigetele, kellele õhuvannid arstidelt ettekirjutatud. Neeru- ja südamehaiged õhuvanne ei tohi võtta. Õhuvannide mõjul sügavneb hingamine, puls harveneb, siseelunditest saab vereringvool elavamasse tegevusse kistud, seedimine paraneb jne.

Supelused vees (meres, järves, jõgedes).

Soolane on merevesi, seetõttu pisut erinev ka ta mõju inimkehale, üldiselt mõjub ta aga kui iga supelus nii järves, jões ehk külmas vannis, basseinis. Juurde tuleb meresupelusel lainete rõhumine, tuulte tugevus jne. Külma vee supeluste mõjul sügavneb hingamine, puls harveneb, kaalus kaotavad inimesed esimestel nädalatel jne. Külmast esmalt kokkukiskunud veresooned laienevad pea tervetel inimestel, ergukavaliselt tunneb inimene end karastatult, kosutatuna.

Alla 5-aastaseid lapsi, eriti merde, suplema viia on mõtetu; ka vanadele, üle 60 aasta, on suplemine üleliigne. Täie kõhuga suplemine ei ole mitte soovitatav. Paremaks ajaks on hommikune ehk õhtune aeg. Enne supeluse võtmist kõndigu supelda mõtleja minutit 10, et keha jahutada. Supelda soovitakse korraga 15—20 minutit, mitte rohkem vähemalt esialgu, hiljem võib aega, kui otstarbekohasuse nõuetest tahetakse kinni pidada, pikendada ühe tunnini. Pärast suplemist tehtagu kerget võimlemisharjutusi. On soovitatav viimaseid käies teha. Paar korda päevas supelda ei ole palju, järk-järguline harjutamine on siin ka tarvilik.

Päikest, õhku ning vett annab nii siis meile kogu loodus, mida vajab nii taime- kui loomariik, olgu nad siis kasutajateks ning elurõõmu toojateks ka inimsoole tema heffelisel, kord nii vaikselt, kuid seejärel kes teab miks nii tormilisel tervistjanuneval eluteel!

Tervisrikked tööstusalalt.

Dr. B. A. Mirski.

Välise ümbruse tingimused, milles inimene sunnitud elama ja töötama, võivad tema organismile avaldada kahesugust mõju: kindlustada ja soodustada tema arenemist või vastuoksa nõrgendada teda oma mõjudega, vähendada keha energiat ja elujõudu.

Kutsealised tervisrikked olenevad kahjulikkudest mõjutustest, millele

allub töötav ühe või teise töö tegemisel.

Igal tööalal on suuremal või vähemal määral omad pahed. Nende pahede iseloomu järele leiame üksikute kutsete vahel teatud sarnasust, teatud sugulust, mis lubavad neid, nende ühesuguste kahjulikkude mõjutuste tõttu kehale, ühendada teatud gruppidesse.

Sarnaseid gruppe on palju. Neid kõiki võib lahutada kahte suurte rühma: 1) kutsealised terviserikked, mis olenevad välisest tööümbrustest ja 2) kutsealised terviserikked, mis peituvad inimeses eneses.

Esimest liiki rikkeid võib saada kas otsekohe külgepuutumise teel või õhu kaudu ehk siis füüsika-keemiliste mõjutuste läbi.

Teist liiki rikked olenevad keha seisakust töö juures, keha liigutustest, tööpingutusest, närvisüsteemi seisukorrast ja igasuguste keha sisemiste protsesside rikkiminekust. Samuti tööpäeva valesti korraldamisest.

Organismi kokkupuutudes töö juures kangete hapestega (soola-, lämmastiku- ja väevlihaped) tekivad kas lihtsamad naha äritused või põletikud ehk täielik nahakudede hävinemine (põletishaavad). Samuti lõhuvad nahka ja ilanahka lehelised (sooda, lubi j. t.) ja mõningad teised olused, nagu petrooleum, terpentiin, põhjustades ektseemi (exceema, sammaspool).

Värvid, mida kasutatakse igasuguste riiete, lõngade, toiduainete, konservide, jookide jne. jumestamiseks, oma koosseisult ja päritolult on kahte liiki: orgaanilised ja anorgaanilised värvid.

Anorgaaniliste värvide (värvid keemiliste päritoludega) koosseisu kuuluvad harilikult kihvtised ained (arsenik, tina, tsink, kroom, vask j. t.). Töö juures võivad need kihvtiained sõrmede ehk asjade kaudu ühes tolmuga ja piiskadega sattuda suhu, sööki, vette ja tekitada kihvtitust.

Orgaanilised värvid (looma- ja taimeriigist) on üldiselt mittekihvtised.

Praegusel suurtööstuse ajal on kõige enam tarvitusel kunstlikke värve, valmistatud kivisöe tõrvast, n. n. aniliinvärvid (neid on ligi 50 sorti). Neid kasutada toiduainete, jookide,

maiustuste värvimiseks on kõvasti keelatud.

Aniliinvärvid on töölisele kahjulikud kahes suhtes: nad mõjuvad kahjulikult otsekohe nahale, põhjustades naha põletikku ja käte higistamist. Teiseks imuvad nad naha kaudu verre ja tekitavad organismis mürgitust. Aniliinvärvide aurud (ta aurab juba harilikus temperatuuris) satuvad kopsudesse ja kuigi nad ei haigusta kopse, siiski mõjuvad halvasti keskergukavale ja verele, vähendades vere punastes libledes värviainet — hämoglobiini (veripuna).

Mürgituse teravamal kujul muutuvad huuled ja küüned siniseks, algavad peavalud, pööritud, väsimus ja teatud määral kõrgendatud närviline tundelikkus. Õige rasketel juhtudel võib lõppeda surmaga.

Krooniline mürgitus teeb verevaseks, kurnab ära terve organismi, kutsub esile pööritud, oksendamist, peavalu ja unepuudust.

Naiste ja alaealiste peale mõjuvad need värvid tugevamini kui meestele. Palavikulised haigustumised (näit. gripp) ja alkoholiliste jookide tarvitamine suurendavad mürgimõju.

Teiste tooresainetega (näit. nahk ja tapetud loomad) töötamisel mõjuvad kahjulikult mitmesugused eristused (veri ja teised vedelikud); nad imuvad töölise riietesse, määrivad keha ja äritavad nahka.

Haigete loomade liha ja naha kaudu võivad inimesele edasikanduda mõnesugused haigused (Siberi katk, nõletõbi).

Otstarbekohane eririietus (kuub, kindad, jalanõud jne.) ja puhtusnõuete täpne täitmine võib töölist kaitseda sarnaste tooresainete kahjuliku mõju vastu.

Kuidas hoiduda silmahaigustest.

Dr. S. K.

Kas on võimalik hoiduda silmahaigustest? Ja kui võimalik, siis kuidas?

Halvasti mõjub silmadele tubak ja alkohol ja sellepärast on siin käsk lü-

hike ja selge: mitte juua, mitte suitsetada! — ehk siis vähemalt vähe juua ja vähe suitsetada.

Kui on silma mürgitus tekkinud

toiduainetest, siis peab korraldama kõva järelvalve toiduvalmistamisel ja müügil, ei tohi söögiks tarvitada halvaks läinud liha ja teisi jäänuseid jne.

Igasuguseid rohte, mille alalisest tarvitamisest võivad areneda silmahaigused, tohib kirjutada ainult arst.

Silmahaigustumisi, alalisest silma äritamisest mehaanilisel ehk keemisel teel (suuts, tubak, aine osakesed jne.), võib ärahoida ja parandada hea ventilatsioon, otstarbekohaste prillide kandmine, puhtuse pidamine kõigepealt käte ja näo suhtes. Silma haigustu-

misi, mis olenevad aga keha üldisest mürgitusest (töötades tina, arseniku, väävliahapetega jne.) võib ärahoida (peale hea ventilatsiooni) eriliste riiete, peakatete jne. kandmisega.

Et silmad peente tööde tegemisel varakult ei nõrgeneks ja lühike-nägemine ei areneks, peab alati hoolitsema hea valgustuse eest (head laualambid ja otstarbekohased lambivarjud) ja töö olgu silmist vähemalt 25—30 sentimeetrit kaugel. Kõrge kuumuse hävitav mõju silmadele väheneb vastava maski kandmisega töö ajal.

Tervishoidlikud nõuded riietuse suhtes.

Paljud inimesed ei eeldagi, et riietuse ja inimese tervise vahel on oma kindel, tihe side. Tervishoid on ses tähtsas küsimuses juba ammu selgusele jõudnud ja täpselt selgitanud, missuguseid riideid peab igal teatud aastaajal kandma. Tervishoiu nõudeid peetakse aga riietumises üldiselt vähe silmas: tavalisest tallatakse vana harjunud rada, ikka kandes seda, mida ette kirjutavad sel silmapilgul „moodide seadusandjad“.

Uuemal ajal püütakse pisi-tasa vabaneda sellest üldisest moodide kopeerimisest, esitades riietusele kaks põhipanevat nõudmist: riietus olgu kerge ja mugav, ta ei tohi vajutada üheleegi kehaosale, ei tohi takistada väbat liikumist ning peab vastama ilmale ja kliimale.

Kui vaadelda igapäevaseks riietuseks tarvitaminevaid materjale ja riidesorte, siis kõigepealt peame tähelepanu pöörama nende kaalule, tihedusele, paenduvusele ja tugevusele: Kas riie hästi või halvasti hoiab sooja, kergesti või raskesti laseb läbi õhku, kas ta on veekindel, kui kaua ta end laseb kanda ja kui kergesti määrdub.

Kõige kergemad on linased, puuvillased ja siidiriided; keskmises kerguses esinevad villased riided; kõige raskemad on nahad ja karusnahad. Karusnahad peale selle on ka kõige tihedamad, paenduvad ja tugevamad. Siid kaalub õige vähe, kuid on tugev ja paenduv; kahjuks selle mater-

jali kõrge hind teeb ta kättesaamatuks laiemale hulga.

Suur tähtsus on riiete omadusel vähemal või suuremal määral alalhoida sooja ja sellega kaitsta nahka välise mõjude (temperatuuri muutused) eest. Karusnahad, nahad ja vill kõrgemal määral hoiavad sooja. Vastuoksa linased ja puuvillased riided kergesti ännavad sooja ära ja ei sobi selle tõttu talvel pealisriietuseks külma kliimaga maades.

Nahk ja karusnahad lasevad halvasti õhku läbi; samuti raskesti võtavad nad vett endasse ja takistavad niiskuse läbitungimist (vastuoksa villastele ja puuvillastele riieele).

Tervishoidlikud nõudmised riiete suhtes on põhijoontes järgmised: kõigepealt, riie peab hästi hoidma sooja; sellest veel vähe, tema omadusist oleneb keha korrapärane soojuse äraandmine välisele õhule. Riietus loetakse heaks sel juhul, kui ta on võimalikult kerge ja ei takista liigutusi. Otstarbekohane riietus peab võimaldama keha pinnalt kõrvalduda higil, gaasidel, naharasval jne., ta peab kaitsema nahka vigastuste, niiskuse ja nakkavate haiguste eest.

Riietus peab vastama keha suurust ja vormi, peab katma kõiki ta osi.

Meeste ülikond öeldakse tervishoidlikele nõudmistele enam vastavat

kui naiste riided. Ta on mugav, kerge ja lihtne. Mis puutub naiste riietusse tänapäeval, siis peab tedagi tunnista- ma võrdlemisi tervishoidlikeks: juba ammu on unustatud korsetid, krinolii- nid jne.

Ei takista liigutusi praegused mood- sad lühikesed ja mitte kitsad seelikud,

pluusid on lahtise kaelaga ja kerged kingad on astunud kõrgete säärttega saabaste asemele. Kuid kingad suure- malt jaolt ei vasta veel täiesti tervis- hoiu nõudmisi: lubamatud on kitsad ninad ja kõrged kotsad, mis suruvad jalga, kõverdavad varbaid ja muuda- vad labajalga ja kõnnakut.

Mõningaid õpetusi terve naha ilu alalhoidmiseks.

Dr. M. Prismani järgi.

Ei saa olla iluravitsust üldisele orga- nismi tervisele tähelepanu pööramata. Sellepärast peab alati meeles pidama, et terve ja ilusa naha alalhoidmiseks on tarvis kõigepealt hoolitseda keha üldise tervise eest — see teeb nii mõnigi kord ülearuseks kallite kos- meetiliste vahendite tarvitamise.

Kõigepealt hoolitsetagu korraliku seedimise eest ja viibitagu võimalikult sagedasti värskes õhus (iseäranis soo- vitavad on hommikused ja õhtused pik- emad jalutuskäigud). Mitmesugused spordialad, nagu uisutamine, suusata- mine, ujumine, võimlemine jne. suure- päraselt ergutavad organismi elu, ter- vendavad näojuumet ja teevad inimese liikuvamaks ja nooremaks. Kasulik on magada lahtise akna juures, kui see aga külma kliima tõttu raskendatud, siis on soovitatav enne magamaminekut tuba võimalikult hästi läbi tuulutada.

Kosmeetiliste vahendite hulgas on tähtsaim —

vesi.

Soe ja kuum vesi puhastavad keha pinda higist, rasvast ja surnud naha osakestest, andes nahale ilusa, värsket ilme.

Külm vesi ergutab naha tege- vust, värskendades teda. — see aga ongi kosmeetiliste vahendite ja võtete kõige olulisem siht, värskendada ja elustada naha loomulikku tegevust.

Karastavalt mõjuvad igahommikused külmavee vannid ehk ülekalamisid. Seda peab toimetama kohe pärast ülestõusmist, siis kui keha alles soe. Need vannid pole aga kõlbulikud kõikidele — igaahe suhtes otsusta- gu seda arst. Nii siin kui ka edaspidi

tuleb alati meelespidada kosmeetika tähtsaim reegel: mitte kõik va- hendid ja võtted pole kasuli- kud ja kõlbulikud kõikidele.

Külmadest vannidest ja suplemisest hoolimata peame kord nädalas end kuuma veega pesema — naha puhasta- mise otstarbel. Kuumast vannist tul- les on kasulik end külma veega lopu- tada, sest külm vesi karastab nahka külma vastu, kuna soe vesi teeb naha hellaks ja tundelikuks.

Kosmeetika seisukohast on tähtis ka vee „kõvadus“. Kui vees on palju soola, lupja ja magneesiumi, siis on ta kõva. Seep temas hästi ei vahuta ja naha teeb ta karedaks ja inetuks. Kõi- ge pehmedad on jõe- ja vihmaveed. Vett võib pehmemaks teha soodaga ja boraxiga (1 teelusika täis pesukausi vee kohta), ehk keetes teda pikemat aega.

Värskendavalt mõjuvad igasugused „toalett-veed“, kui neid umbes supilu- sika osa valada pesuvette. Siin kaks toalett-vee retsepti:

1. Acid. acetic. conc.	200,0
Tinct. Benzoës	10,0
ehk:	
2. Aq. Coloniens.	250
Acid. acetic. conc.	7,5.

Rahustavalt mõjuvad vannid, kuhu vee hulka on pandud manna- või kuu- seokka ekstrakti. Tavaliselt võetakse vanni jaoks 100 gr. Mixture oleosobal- samica't.

Kui mõnel on nahk iseäranis tunde- lik ja ei salli harilikku vett, siis lisa- takse vee hulka 1—2 naela kartulijahu ehk keedetud tärklisist.

Vahel lisatakse vee hulka ka kliisid, kas mandlikliisid ehk nisukliisid. 2—3

kuni 4 naela nisukliisid keedetakse 10 naela veega, kurnatakse läbi riide ja valatakse vannivee hulka. Mandlikliisid kasutatakse iseäranis tagajärjekalt näo pesemisel: neid valatakse kas lihtsalt pesuvee hulka ehk jälle hõõrutakse (umbes söögilusika täis) märjale näonahale, lastakse seista umbes 5 minutit ja uhetakse siis nahk puhtaks ja kuivatatakse ära.

Väga head on näopesemiseks piimasarnased ained, mida saadakse rasvade jne. emulgeerimisest (piimastus). Neid lisatakse niisamuti umbes 1—2 söögilusika täit hariliku pesuvee hulka.

Siin kaks retsepti:

1. Tinct. Benzoës	10,0
Aq. Rosar *	100,0

2. Tinct. Benzoës	4,0
Kalii carbon.	—
Spir. camphor. aä	1,0
Aq. Coloniens.	250,0
Tinct. ambr. mosch.	0,25.

Kõige lihtsam emulsioonest on hari-lik lehma, kitse, või eesli piim tarvitav kas puhtal kujul või lahjendatud veega.

Pesuvee hulka võib tilgutada ka glütseriini, mis samuti teeb naha pehmeks. Glütseriin puhtal kujul on liiga kange ja nahale kahjulik. Kõige parem abinõu lõhkenud käte jaoks on glütseriin segatud pooleks roosiveega. (Kätele hõõruda peale pesemist, kui nahk alles niiske).

(Poolleli.)

Kuidas arvata keskmist haigete protsenti?

K. Lukk.

„Riigi Teatajas“ nr. 92/93, 1921. a. avaldatud haigekassade aasta-aruande kava tabeli XVI. juurde nõutakse iga kuu kohta haigete protsendi väljaarvamist, mis on väljendatud järgmiselt: „Haigete arv kassaliikmete kohta teeb välja.“

Selle osa täitmise juures pörkame kokku küsimustega, mis selgitamist nõuavad. Ei ole päris selge, missugust protsenti tahetakse. Kas tahetakse teada, mitu protsenti kassaliikmetest igal kuul haigeks jäänud, või tahetakse teada, mitu protsenti kassa alla kuuluvatest isikutest on olnud töövõimetud haiguse pärast, s. o. haigete protsenti töötavate kassaosalistearvust.

Tuleb selgusele jõuda, missugust protsenti õieti tahetakse.

Minul on käes ühe suurema vabrikuhaigekassa aruanne. Selles on näidatud keskmine kassaliikmete arv aastas 795 isikut ja haiguse juhtumisi 578. Järjelikult on 72,7% kassaliikmetest aasta jooksul haigeks jäänud. Samas aruandes leiame aga tabel XVII. all märkuse „Haiguste ja õnnetu juhtumiste arv keskmiselt aasta kohta on 5,92%.“ Kuidas käib see kokku?

Viimane keskmine protsent on saadud järgmiselt: Kassaliikmete arv jaa-

nuarikuul oli 781 isikut, nendest jäid haigeks 32 isikut, s. o. 4,09%; veebruarikuul oli kassaliikmete arv 782, nendest jäi haigeks 44 isikut, s. o. 5,63% jne. Nii on võetud kõikidel kuudel haigeksjääjate protsent terve aasta kohta kokku ja see saadus jagatud 12 kuule ja ongi resultaat: „Keskmiselt oli haigete arv aasta jooksul 5,63%.“

See kombineeritud protsent lahendab ainult osa küsimusest.

Tähtis on ju aruandes haiguse juhtumiste arv. Kuid palju tähtsam on teada, kui suur oli haigete protsent, s. o. kui suur protsent töötavatest kassaliikmetest oli haiguse pärast alaliselt töövõimetu.

Kuid seda viimast protsenti meie sellest kõne all olevast aruandest ei leia, ja seda aruande kava ei nõuagi. Küll võime aga väga kergesti eksiteele sattuda, kui ilma pikema jututa võtame sama aruande ja loeme sealt: Keskmiselt oli haigete arv aasta jooksul 5,63%, millest tuleb järeldada, et 5,63% kassaosalistest on alaliselt haiged olnud.

Vaatame järele kui suur protsent selle kassa osalistest tööpoolest alaliselt haiguse pärast oli töövõimetu, s. o. kui suur oli haigete protsent.

Keskmine kassaliikmete arv selles

kassas on 795 isikut. Seda summat kasvatades 365 päevale, saame 290.175 kassaosalise päeva aastas. Haiguse päevade arv samas kassas ja sama aja jooksul on 7632 päeva.

Ja haigete protsendi välja arvamise juures tuleb nendest arvudest välja minna.

Aluseks võttes neid eelpool toodud arvusi arvustame sarnaselt

$$\frac{7632 \text{ haigusepäeva} \times 100}{290.175 \text{ kassaosalise päeva}} = 2.63 \%$$

Järjekult on 2,63 % kassaosalistest kõne all olevas vabriku haigekassas alaliselt haiged olnud, kuigi haigeks-

jääjate protsent vastavalt kassaliikmete arvule on olnud kuude järele 5,63%.

Sellepärast on tarvis selgusele jõuda, missugust protsenti nõuab aasta aruande tabel XVI. Kas haiguse juhtumiste % vastavalt kassaliikmete arvule kuude järele, või seda kassaosaliste protsenti, kes haiguse pärast alaliselt on olnud töövõimetu.

Kuid ühesuguse tähtsusega on need väljaarvamised mõlemad ja sellepärast peaks nad mõlemad ka aruandes leiduma. Ja mõlemaid protsente käsitades ei oleks millalgi eksitust, kuna see ühe protsendi äratoomisega küll võimalik on.

Tartu Üldhaigekassa Uderna suvekolonii.

K. Lukk, Tartu Üldhaigekassa asjaajaja.

Maikuu keskpaigas algab Tartu Üldhaigekassa suvekolonii Uderna asunduses oma seitsmendat hooaega.

Kuna suvekolonii on üldiselt tunustatud kui möödapääsematu vajalik asutus haigekassale ravimistegevuses, sellepärast ei ole ülearune pilku heita kolonii arenemiskäigule ja möödunud aasta tegevusele.

Tegeliku elu tarvidustele vastu tulles avas Tartu Üldhaigekassa esmakordselt oma kolonii Elva suvituskohas 1922. aastal. Sellest ajast alates on kolonii igal aastal tegutsenud

Kahel esimesel aastal asus suvekolonii Elvas üürikorteris. 1924. aastal asus suvekolonii Uderna asunduse härrastemajja, esialgul üüri alusel. Hiljem läks haigekassal korda sama härrastemaja põllutööstusministeeriumilt ära osta suvekolonii alaliseks asukohaks. Hiljem sai haigekassa kasutada Uderna asunduse krunt nr. 9, mis esimestel asumise aastatel tulu ei annud. Kuid 1927. aastal oli juba haigekassal tulu ka põllumajanduse arvel.

Uderna asunduse härrastemaja oli vabadussõja ajal ja hiljem tublisti kannatada saanud, aknad lõhutud ja osa ruumidest, muu seas ka köök, sarnasest seisukorras, et neid tarvitada ei saanud. Ka oli maja raudkatus aastakümne kestel värvimata seisnud ja ki-

vist palkon maha varisemas. Korstnad olid osalt sarnased, et valgus läbi paistis.

Oli haigekassal tükk tööd ja rohkesti kulusid, enne kui maja korda sai. Praegu on maja enam-vähem korras. 1926. aastal ehitati kolonii juure tsementraketega kaev raudpumbaga ja veetorustikuga köök. Varemalt tuli vesi vaadiga eemalt juure vedada, mis oli tülikas ja kulukas ühtlasi.

Käesoleva aasta töökavasse on võetud koloniile raiskvee ärajuhtimise kanalisatsiooni ja vannitoa ehitus.

Tarviline vallasvara muretseti koloniile juba 1924. aastal, mida igal aastal on täiendatud. Praegu on koloniis 60 voodit. Seda arvu võimaldavad ruumid vabalt kahekordseks tõsta, kui selleks tarvidus kunagi olema peaks.

Kolonii asukoht on kosumiseks ja tervise parandamiseks, samuti kopsuhaiguste ravimiseks eriti soodus. Kolonii asub 4 versta kaugusel Elva raudteejaamast, kuhu viib ilus metsatee. Kolonii asub kõrval suurtest lähikäigutest, viie versta peale ulatuva kõrge liivapõhjaga männimetsa serval. Raudteeliin on ühe versta kaugusel koloniist. Omal ajal astus haigekassa samme raudtee peatuskohta avamiseks Udernasse, mis esialgul tee suure kallaku pärast teostamata jäi. Kuid loota

on, et küsimus tulevikus haigekassa soovi kohaselt lahendatakse.

Kolonii lugemislaual on olnud alati loetavamad ajalehed. 1928. a. eelarvesse on võetud 100 krooni koloniile raamatukogu soetamiseks.

Posti saab kolonii igal päeval vee- rand kilomeetri kaugusel asuva postitalu kaudu. Koloniis on muuseas ka telefoniühendus.

Suplemise võimalus on olemas Elva jões, kuhu umbes pool versta metsateed.

1926. aastast alates on kolonii tegelikuks juhatajaks olnud arst, kes alaliselt kohal viibis. Varemalt teostas kolonii arstlist juhtimist Nõo jaoskonnaarst Dr. P. Tats, kellel oma teened ei puudu haigekassa suvekolonii väljaarendamise alal.

Kõik kolonii kulud on tasutud haigekassa oma summadest. Välist toetust ei ole kolonii saanud, kuigi toetuse saamiseks sellekohaste palvetega niihästi Tartu Üldhaigekassa kui ka haigekassade liidu juhatus omal ajal vastavate valitsusvõimude poole on pööranud.

Tartu Üldhaigekassal on kavatsus oma koloniid aja jooksul välja arendada eeskujulikuks ravitsusasutuseks, mis täidaks kõikide Lõuna-Eesti ja osalt ka Põhja-Eesti haigekassade nõudeid. Selle juures on arvestatud ka sellega, et teised haigekassad Uderna suvekoloniist osa võtavad, millega Tartu Üldhaigekassale võimalus avaneb ülesseatud plaane teostada täies ulatuses.

Järgnevad read annavad ülevaate Uderna suvekolonii 1927. aasta hooaja kohta.

Uderna suvekolonii 1927. aasta hooaeg algas dr. E. Vogt'i juhatusel 30. mail ja lõppes 14. septembril. Järjekult kestis hooaeg 108 päeva. Kolonii algas tegevust kolme haigega. Haripunkt'i saavutas kolonii 26. juuliks, milal viibis koloniis 55 haiget.

Koloniist käis 1927. aasta hooajal läbi 131 haiget, nendest 52 haiget Tallinna Ühisest Haigekassast, ülejääv osa Tartu haigekassast, viimastest mõned omal arvel.

Koloniis möödasaadetud haigusepäevade arv oli 3358, see on 627 päeva

rohkem kui eelmisel aastal. Naishaiged olid koloniis tublisti ülekaalus. Nais- haiged viibis koloniis 74 isikut 2021 päeva ja meeshaiged 57 isikut 1337 päeva. Keskmiselt viibis iga haige koloniis 3—4 nädalat. Kõige pikem koloniis viibimise vältus oli 78 päeva ja kõige lühem 5 päeva.

Vanuse järele oli koloniis viibijaid väga mitmesuguseid. Alla 18 a. oli 18 isikut, 21—40 a. 91 isikut, üle 40 a. vanuseid 22 isikut.

Elukutselt olid igasugused tööalad esitatud. Lihttöölised siiski esimeses reas — 26 isikut, tubakatöölisi 24 isikut, metalliste 19 isikut jne.

Haiguste järele jagunesid koloniis viibijad järgmiselt: kopsu- ja kopsu- näärmete tiisikus 29 h., kopsukatarr 26 h., muud hingamisorganite haigused 10 h., verevaesus ja närvinõrkus 37 h., südamehaigus 9 h., peale operatsiooni paranejaid 7 h., mitmesugused muud haigused 13 isikut.

Koloniisse võeti vastu tiisikusehaigust põdejaist ainult neid, kellel see oli kergel kujul.

Koloniis viibijad olid haiguste suhtes kindlasti eraldatud. Tiisikusehaigetel olid omad ruumid, eriline söögituba ja erilised sööginõud, mida kindlasti teistest lahus hoiti, milleks olid erilised pesunõud ja sööginõude panipaigad.

Haige koloniisse ilmumisel vaadati ta kolonii arsti poolt läbi, kaaluti keharaaskus ja määrati ära, kuhu ruumi tuleb haige. vastavalt tema haigusele, paigutada.

Esimestel koloniisse jõudmise päevadel mõõdeti ihusoojust kõigil haigetel, hiljem ainult nendel, kellel see kõrgendatud oli.

Kõrgendatud ihusoojusega tulid kolonisse 44 haiget. 23 haigel kadus kõrgendatud temperatuur koloniis viibimisel, 8 näitas alanemise tendentsi, kuna ta 15 haigel, peaausjalikult lühemaks ajaks määratuil, püsima jäi.

Koloniis arsti aruandest selgub, et koloniis viibimine haigete peale head mõju avaldas. Pea kõigi haigete juures, ka nende juures, kes ainult lühikest aega koloniis viibisid, võis märgata, kuidas kergenesid haiguse nähtused. Haiged kosusid niihästi vaimliselt kui füüsiliselt, tänu otstarbekoha-

sele eluviisile, korralikule toitmisele ja soodsatele looduslikele tingimustele.

Füüsilise kosumise tõenduseks olgu järgmised arvud: keharaskus tõusis 15—20 naelani 4 haigel, 10—15 naelani 25 haigel, 5—10 naelani 50 haigel, 1—5 naelani 48 haigel, endiseks jäi kehakaal kahel haigel, alles ainult kahel, kellest üks Basedovi haigust ja teine kopsutiisikust põdes.

Koloniis pandi ravimise alal kõige suuremat rõhku loomulikule ravimisele, kuna rohte peaaegu ei tarvitatud. Hea toit ja värske õhk, puhkus ning puhtus olid pea-arstimisvahenditeks.

Koloniis toideti haigeid neli korda päevas. Lõunaks oli alati 2 rooga, pühapäeviti isegi 3 rooga. Toit anti lauale portsjonitesse jagamata, nii et igaühel vaba võtta oli isu kohaselt.

Koloniis elati kindla kodukorra järele, millest kõrvalekaldumisi ette ei tulnud.

Raskematele haigetele oli määratud arsti poolt teatavad tunnid päevas lamamiseks. Kergemad haiged ja üldse kosujad võisid kasutada vaba aega oma äranägemise järele, jalutades ilulas männimetsas, päikesevanni võttes, jões supeldes jne.

Vahekord nii haigete eneste, kui ka haigete ja kolonii juhataja ning teenijaskonna vahel oli hea ja sõbralik.

Kolonii teenijaskond koosnes juhatajast-arstist, keetjast ja kolmest lihtteenijast. Kesk-suvel viibis koloniis juhataja abilisena veel õde ja üks lihtteenija lisaks alalistele teenijatele.

Ka majanduslikult tuleb Uderna su-

vekolonii tegevust 1927. a. täiesti korraldäinuks pidada. Kolonii üldise läbikäigu aruanne on tasakaalus 674.871 marga peal, selle summa sees on ka kolonii põllumajanduslikud summad. Kolonii kulude ja tulude arve on tasakaalus 575.117 marga peal.

Uderna suvekolonii on asumise aja raskustest üle saamas ja on sellepärast ainult korralikke kulusid, kuna erakorralised vähemaks jäävad. Haigekassal on kolonii juures kasutada maa-ala normaaltalu suuruses ühes endise mõisa viljapuuaiaga. Viimastest oli haigekassal 1927. a. tulusid üle 50.000 m., mis ka ära kasutati kolonii üldkulude katteks. Selle tõttu tuli koloniis viibimine haiguse päeva peale kulusid 154 mk. 33 pn. (1926. a. oli vastav summa mk. 210,68).

Oma mõju ei jätnud avaldamata üksiku haigusepäeva kulusumma peale ka see asjaolu, et koloniis viibijate arv oli suurem, kui ühelgi eelmisel aastal ja seda nimelt Tallinna Ühise Haigekassa rohke osavõtu tõttu koloniist. Kui tulevikus Uderna suvekoloniis rohkem haigeid ja ruume suve jooksul täielikult ära kasutada saab, siis vähenevad kulud iga haigusepäeva kohta veelgi. Sellepärast on väga soovitatav kõikide haigekassade osavõtt Uderna suvekoloniist. Ja see osavõtt ei ole kulukas, nagu seda näha eeltoodud arvudest. Kui haigete arv suurem, on ka kulud vähemad. Ja igal haigekassal, kes koloniist osa võtab, tuleb maksta ainult see osa tõelistest kuludest, mis vastab sama haigekassa osalise koloniis möödasaadetud päevade arvule.

Haigekassade teenijate vanaduse ja töövõimeluse vastu kindlustamise küsimus.

K. L.

1927. aasta märtsikuul Narvas ärapeetud Eestimaa Haigekassade Liidu V kongressil oli harutusel haigekassa teenijate kindlustuse küsimus vanaduse ja töövõimeluse korraks.

Kongress tunnistas kassateenijate kindlustamise tarviliseks ja valis kolmeliikmelise komisjoni, koosseisus H. Soilts, K. Lukk ja V. Luksepp, kes vastava põhikirja välja töötama pidi, mille alusel kindlustus teostatakse.

Komisjon on oma töö lõpetanud ja esitanud sellekohase põhikirja kava. Haigekassade Liidu juhatusele, et seda esitada Haigekassade Liidu kongressile vastuvõtmiseks.

Selle kava järele saavad kassateenijad, kui nad vähemalt 30 aastat kassateenistuses on olnud, pensioni 70% suuruses palgast. Pensioni hakatakse maksma 60. eluaastast alates.

Kui aga kassateenija enne pensioni väljateenimist töövõimetuks jääb, siis määratakse pension ka enne 30 a., kuid igal juhtumisel ei makseta pensioni neile, kes alla viie aasta kassas on teeninud. Muidugi maksetakse pensioni neil juhtudel vähem, vastavalt väljateenitud aastatele.

Kassateenijaiks loetakse kõik haigekassade kindlapalgelised teenijad, s. o. kantseleiteenijad, samuti ka arstid, hambaarstid ja apteegi personaal.

Kinnitumaksu tuleks kava järele võtta 4% kassateenija palgast, millise protsendi juures võimalik oleks pensionikassal oma kohustusi ülalnimetatud ulatuses täita.

Pensionikassa heaks võetav maks tuleb tasuda haigekassadel ühes Haigekassade Liidu maksuga. Pensionikassa heaks võetavast maksust kujundatakse pensionifond.

Pensionikassa valitsemine ja asjade ajamine on celnoü järele Haigekassade Liidu juhatuse ülesandeks.

Komisjon kaalus küsimust mitmekülgselt ja mitmesugustest lähtekohtadest välja minnes.

Muu seas tuli kaalumisele, kas ei tuleks ka kassateenijaid pensionikassa heaks maksu alla panna. Sellel juhtumisel oleks tulnud võimaldada ka kassateenijate esitusele osa võtta pensionikassa valitsemisest. Kuid et kassateenijad üksikult asuvad üle terve riigi, on nende esituse valimiseks kokkutulek tülikas ja kulukas. Samuti oleks sellel juhul, kui kassateenija ise osa maksudest tasub, tema enne pensioni väljateenimist vabatahtliselt kassa teenitusest lahkumise ehk vallandamise korral õigustatud oma isiklisi sissemakse tagasi saama. Nende arvestamine on aga tülikas. Sellepärast jäädgi lõpuks peatumata ülaltoodud kava juure.

Muidugi on see ainult komisjoni ettepanek, mille kohta maikuul kokkuastuval Haigekassade Liidu VI kongressil oma seisukoht võtta tuleb.

Käthe Kollwitz.

J. O.

Käthe Kollwitz.

Autoportree.

Käthe Kollwitz on sündinud 8. juulil 1867. a. Königsbergis, Ida-Preis. Tema isa, müüriisep Karl Schmidt, õppis algul õigusteadust, pärastpoole oma ilma-vaadet muutes, otsustas müüriisepa ametit õppida. Oma äia Julius Ruppil surma järele, kes tuntud esimese vabameelse õpetaja ja jutlustajana Saksa maal, asus Ruppil asutatud koguduse juhiks ja jutlustajaks.

Käthe õppis joonistust ja maalimist algul Königsbergis, siis Stauffer-Berni õpilasena Berliinis, selle järele jälle Königsbergis Neide juures ja viimati Münchenis tuntud Heiterichi juures.

1891. a. abiellus kunstnik dr. Karl Kollwitziga, oma venna noorepõlve sõbraga, kes Berliini põhjapoolses osas haigekassa arstina tegutses.

Kunstiliselt äratas teda ja avaldasid muljet tema peale kuulsa Max Klingeri joonistused. Hea kirjandusetundjana mõjutavad kunstnikku tema loomingus iseäranis kirjanikud Zola, Ibsen, Arne Garborg, Tolstoi, Dostojevski, Gorki, Hauptmann, Arno Holz ja Julius Hart,

samuti pidas ta Göthe töödest suurt lugu.

Tähelepanu äratas ta oma joonistus-koguga „Kangrud“ 1897. a. samanimelise Gerhard Hauptmanni draama järelle. Sellele järgnesid: Gretchen — 1899. a., Mäss — 1899. a., Tants võlla ümber — 1901. a., Naine surija lapsega — 1903. a., Talupoegade sõda — 1908. aastal, Surm ja naine — 1910. a., Mälestusleht Liebkechtile — 1919. a. ja puulõiked: Sõda — 1920.—1923. a.

Rikkaliku loomingu järele peale 1910. aastat tuli tema loomingu pea-aegu täieline seisak, mis alles 1919/20. aastal jälle nagu pika uinaku järele ärkas.

Ka tema maalitud plakatid tööliste elust mitmesugusteks puhkudeks on tä-

helepanuväärsed, millest mõned avalikult väljapanemiseks kõrgemate võimude surve ja politsei poolt olid isegi keelatud, vaatamata selle peale, et kunstnik mingit poliitilist voolu ei tunnustanud.

Käthe Kollwitzi võib õigusega rõhutada kunstnikuks nimetada. Oma tööd kujutab ta peaaesjalikult alati rõhutatuid, vaeseid, puudustkannatajaid ja hädalisi, esile tuues sotsiaalset ülekohut viimaste vastu nii uskumapanevalt, et veendunud oled: seal ongi vaenlane — see täissöönud ja prassija, kes külluses elab sellest, mis ta väsinud tööliste kontidest välja imenud. Sealjuures ei leidu terves Kollwitzi loominguks ainustki neist rikaste, rõhujate ja prassijate kujust.

Kinnitusnõukogu tähtsaid otsusi.

Kinnitusnõukogu koosolek oli esmasp., 23. apr., k. 11—12 töö-hoolekandeministeeriumis. Juhatas alguses minister K. Sonberg, pärast direktor J. Sonin.

Osa võtsid: töö-hoolekandeministeeriumist minister K. Sonberg, direktor J. Sonin ja abidirektor E. Nerep, tervishoiu peavalitsuse juhataja dr. Männik, rahaministeeriumi esitaja Tomp, kohtuministri abi Mahoni, töösturite esitajad K. Maurits ja J. Reinthal, tööliste esitajad V. Luksepp, J. Virk, A. Tammemägi, K. Eesti ja L. Johanson.

Artellide kuulumine kinnitusseaduse alla.

Võeti vastu järgmine määrus artellides töötavate isikute tööstuslise töö seadustiku III ja IV peatüki alla arvamise kohta.

§ 1. Tööstuslise töö seadustiku III ja IV peatüki käsitamisel tuleb artellisid lahutada kahte eriliiki: 1) artellid — millel on registreeritud põhikirjad ja omavad juriidilise isiku õigused, 2) artellid, millel pole eeltähendatud tunnuseid, s. t. nad esinevad mittejuriidiliste isikutena.

§ 2. Artellid — juriidilised isikud kui niisugused — kuuluvad tööstuslise töö seadustiku III ja IV peatüki (haigekassa ja kinnitusühisuse) alla vaid siis, kui neil on ettevõtte ehk tööd, mis kuuluvad tööst. töö sead. §§ 257 ja 372 põhjal kinnituse alla haigekassas ehk kinnitusühisuses. Sel puhul peavad artellid kinnitama mitte üksi tema poolt palgatud töölisi, vaid ka oma liikmeid, kui nad tegelikult võtavad osa tähendatud ettevõtete töödest ja saavad nende tööde eest töötasu.

§ 3. Kui tööstuslise töö seadustiku § 257 ja § 372 ettenähtud tööde ettevõtja täidab neid töid artellide kaudu — mis ei osutu juriidilisteks isikuteks, tulevad kõik neis artellides töötavad isikud kinnitada haigekassas ja kinnitusühisuses tähendatud ettevõtja poolt, kelle

peal seega lasuvad kõik tööstuslise töö seadustiku III ja IV peatükis ettenähtud tööandja kohustused.

Kinnitusühisuse ja haigekassade vaheliste toetusrahade arvete õiendamise asjus

võeti vastu: Määrus tööstuslise töö seadustiku III peatüki § 311 p. 2 lit. b põhjal antavate toetusrahade arvete õiendamise kohta kinnitusühisuste ja haigekassade vahel (väljaantud tööstuslise töö seadustiku III peatüki § 311 põhjal).

„Riigi Teatajas“ nr. 143 — 1924. a. avaldatud samanimeline määrus täiendatakse järgmiselt:

§ 6. Haigekassa võib töö-õnnetuste abiraha välja maksta ainult neile töö-õnnetuse läbi viga saanud töölistele, kellele on välja antud töö-õnnetuse abiraha saamise leht, mis kannab ettevõtte juhataja, tööjuhataja ehk nende asetäitjate või vastava ettevõtte ametniku allkirja, ehk on välja antud kinnitusühisuse enda või tema esitajate poolt. Töö-õnnetuse abiraha saamise lehte võib välja anda ka haigekassa, kui on esitatud tööstuslise töö seadustiku §§ 410 ja 411 ettenähtud tunnistus ehk § 412 ettenähtud politsei protokoll.

§ 7. Kinnitusühisustel on kahtluse korral õigus neil juhustel, kus tööandja eitab abiraha saamise lehe väljaandmist, nõuda haigekassalt tähendatud lehe ärakirja väljaandmist. Ärakiri tuleb tõestada vastava jaoskonna tööinspektori või politsei poolt.

Eestimaa õlikivi konsortsiumi

tööliste voliniku kaebus III jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti otsuse peale 25. aug. 1927. a. ettevõtte erihaigekassa avamiseks loa mitteandmise asjus jäeti tagajärjeta, seega kinnitades otsust, millega see ettevõtte arvatakse Narva üldise haigekassa alla.

Vormilistel põhjustel tuli kinnitada III isk. kinnitusameti otsus, sest eraldi haigekassade loa andmine on kinnitusameti võimupiiris. Siult küsimust kaaludes, ei pooldanud enamusi pisikeste elujõuetute haigekassade asutamist, sest nad ei suuda oma kohustusi kinnitusosal korralikult täita.

Konsortsiumil (Tõrsamäel, Vaivara jaama lähedal) on praegu alla 200 töölist.

Eraldi haigekassa võib asutada ettevõtte juure, kus üle 500 tööliste.

Haigekassade tegevusest.

Tartu Üldhaigekassa volinikkude korraline peakoosolek

peeti ära 1. aprillil s. a. kell 10 homm. karskusselts „Karskuse Sõbra“ ruumes.

Peakoosolekust võttis osa 97 olemasolevast volinikust 75 volinikku.

Peakoosoleku avas juhatuse esimees J. Virk. Peakoosoleku juhatajateks valiti V. Ploom ja A. Linnamägi. Protokollis asjaajaja K. Lukk.

Peakoosolekule kanti ette rida aruandeid: 1) Hambaarstimiskabineti sisseseadmise kulude ja kahe kuu tegevuse aruanne. Aruandest selgus, et kabineti sisseseade on maksanud 3281 krooni ja 63 senti. Kahe kuu tegevuse aruandest selgus, et kulud hammaste ravimise peale esialgul vähenenud ei ole. Küll võib aga kassaosalistele ja nende perekonnaliikmetele oma kabineti kaudu paremat ravi võimaldada kui varemalt. 2) Ulila ambulatooriumi aruandest selgus, et see asutus rahuldavalt töötanud ja tagajärgedega võib rahule jääda. 3) Haigekassa 1927. aasta tegevuse- ja kassaaruandest selgus, et kassaosaliste ravimiskapitali arvel on puudujääki 21.985 krooni 46 senti. Kuid tegevuskapitali arvel on ülejääki. Ka perekonnaliikmete ravimise arvel on omaga välja tulnud. Kassaaruande lõputulemusena võib ära märkida seda, et kassa varanduslik seis on 17.343 krooni 71 senti võrra tõusnud. Tagavarakapitali seis 1. jaanuariks 1928. a. oli 32.829 krooni 73 senti.

Aruanded kinnitati peakoosoleku poolt ühel häälel.

Liikmemaaksu kõrgus määrati kindlaks 2% peale kassaosalise teenistusest.

Haiguserahad. Kuna kassa majanduslik seisukord paranenud, tegi juhatus ettepaneku haiguserahade kohta 1927. aastal maksmata pandud kitsendusi ära kaotada. Juhatus ettepanek võeti vastu, mille järele matsetakse abiraha järgmises ulatuses: haiguseraha $\frac{3}{4}$ palgast esimesest haigusepäevast alates ja ka pühapäevade eest, kliinikus ravimise puhul maksetakse üksikutele abiraha $\frac{3}{4}$ palgast ja perekondlikele $\frac{1}{2}$ palgast. Matuseraha maksetakse 30-kordse päevapalga suuruses.

Perekonnaliikmetele antava arstiabi ulatus määrati kindlaks endiste normide järele. Selle järele saab esimese perekonnaliikme peale 15 korda aastas arstiabi, iga järgmise perekonnaliikme peale 5 korda, kuid mitte üle 35 korra ühe perekonna peale. Ka

Pühade ja pühapäevade eest õnnetusabirahade maksmise

asjus oli Eesti kinnitusühisus esitanud kaebuse kinnitusametite otsuste peale, mis tehtud Balti puuvillavabriku haigekassa ja a.-s. „Küttejõu“ haigekassade asjus. Palus kinnitusametite otsuste muutmist ses mõttes, et nende haigekassade peakoosolekute jaatavad otsused pühade ja pühapäevade eest õnnetusabirahade maksmise asjus tühistataks. Kinnitusnõukogu, toetades oma seletusele, jättis kinnitusühisuse kaebuse tagajärjeta.

täielise hammaste ravimise ühes plombeerimisega saavad perekonnaliikmed, mille juures tuleb tegelikkude kulude katteks tasuda 25 senti iga plombi pealt. Rohude hinnast tuleb perekonnaliikmetel enestel 10% tasuda, mis apteegis sisse nõutakse. Kliinilist ravi saab iga perekonnaliige kuni kahe kuuni ühe aasta jooksul. Matuseraha maksetakse laste matmiseks 10-kordse ja täiskasvanute matmiseks 15-kordse päevapalga suuruses. — Perekonnaliikmeteks loetakse naine ja lapsed ning vaesed-lapsed, õed ja vennad. Isad ja emad loetakse perekonnaliikmeteks ainult juhatuse otsuse põhjal.

Arstiabi tarvitamise ja haigete kohta käivad määrused kinnitati endisel kujul.

Eelarve, mis tasakaalu viidud 174.300 krooni peale, võeti vastu. Samuti võeti vastu eelarve lisadena Uderna suvekolonii, Ulila ambulatooriumi ja hambaarstimiskabineti eelarved. — Eelarve juures tuli kõne alla kassastidele voorimeherahade maksmise küsimus, mida otsustati maksta ainult teatavas piirkonnas.

Juhatusel liikmete tasu määrati ühe krooni peale iga koosoleku pealt, kuna juhatusel esimehele kaks krooni koosoleku pealt määrati.

Juhatusel liikmete arv määrati seitsme peale kindlaks. Juhatusse valiti järgmised kassaosalised: V. Ploom, A. Linnamägi, M. Toom, A. Lann, A. Kurrikoff, E. Neumann ja K. Plaks. Juhatusel liikmete asemikkudeks valiti: E. Saar, E. Hanko, A. Assor, A. Maalman, P. Salis, N. Stamberg ja E. Paide.

Revisjonikomisjon valiti kolmeliikmeline järgmises koosseisus: H. Tiit, H. Rose ja S. Lepson. Asemikkudeks valiti H. Korn, J. Jakobson ja J. Laane.

Peakoosolekul tuli harutusele üks kaebus juhatusel otsuse vastu, mida peakoosolek rahuldus.

Läbirääkimiste all puudutati mõnesuguseid jooksvaid asju. Muuseas rõhutati seda, et osa tööandjaid kassa volinikke valida ei lase, et haigekassale kõiki töölisi ega nende täit palka üles ei anta ja et Haigekassa ja Eesti Tööliste Kinnitusühisuse vahekorid loomulik ei ole, mille halvenemiseks Kinnitusühisus kõik teinud on, mis üldse mõeldav.

Koosolek kestis $4\frac{1}{2}$ tundi. Päevakorra läbiharutamine sündis täielikus üksmeeles, mille tõttu kõik otsused tehti ühel häälel.

K. L.

Rahvusvaheline Haiguskindlustuse Kongress Viinis 1928. a.

Rahvusvaheline haigekassaliitude keskkoon-
dus, kelle ülesandeks on rahvusvaheline hai-
guskindlustuse edendamine ja täiendamine, peab
oma II peakoosolekut 10., 11. ja 12. septembril
1928 Viinis. Keskkoonnduse nõukogu omal istun-
gil märtsikuu algul määras kindlaks kongressi
aja ja päevakorra: Haiguskindlustus mit-
mesugustes üksikutes riikides, selle vahekord
teiste sotsiaalkinnitusalaadega ja rahvusvaheli-
se haiguskindlustuse kokkuleppe läbiviimine;
perekonnakindlustus; põllutööstuslike ja töös-
tuslike haiguskindlustuste ühtlustamine; hai-
guskindlustus ja sotsiaalne tervishoid; riikide-
vaheline haiguskindlustuse korraldus rajaäär-
setel maa-aladel.

Keskkoonnduse ellukutsumisest on vaevalt
aasta möödunud, sest alles möödunud sügisel
peeti asutamiskoosolekut, kuid selle aja jooksul
on suuri edusamme teinud. 15 üldliitu 9 riigist
üle 23 miljoni liikmega kuulub keskkoondu-
sesse. Esitatud on: Belgia, Saksamaa, Prant-
susmaa, Inglismaa, Luksemburi, Austria, Poola,
Schveitsi ja Tshehhoslovakkia. Keskkoonnduse
asukoht on Genfis.

Eestimaa Haigekassade Liidu juhatusele on
ka kutse saanud kongressist osavõtmiseks.
Lähemal Liidu kongressil tuleb harutusele rah-
vusvahelise haigekassaliitude koonduse liik-
meks astumine. Loodetavasti otsustatakse kü-
simus jaatavalt ja E. H. Liit võtab oma esi-
taja läbi Viini rahvusvahelisest kongressist
osa. Samal ajal on Viinis ka sotsiaaltervis-
hoiu näitus.

Mitmesugused teated.

8-tunnilise tööpäeva konventsiooni saatus.

Kui vähe rahvusvahelise töökonverentsi
otsusi täidetakse, seda näeme 8-tunnilise töö-
päeva konventsiooni saatusest. See konvent-
sioon võeti vastu Washingtoni konverentsil
1919. a. Nüüd on 10 aastat möödumas, kuid
ratifitseeritud, see on kinnitatud — on ta järg-
mistes riikides: Belgias, Bulgaarias, Tshiilis,
Kreekas, Indias, Rumeenias ja Tshehhoslo-
vakkias.

Konventsiooni elluviimiseks on seadus
maksma pandud kõigis loetletud riikides, peale
Rumeenia.

8-tunnilise tööpäeva konventsioon on esita-
tud ratifitseerimiseks ühes seadusega järgmis-
tes riikides: Inglismaal, Argentiinas, Austrias,
Brasiilias, Hispaanias, Prantsusmaal, Itaalias,
Lätis, Luxemburgis.

Ainult konventsioon: Paraguais.

Ainult seadus: Boliivias, Hiinas, Soomes,
Poolas, Jugoslaavias, Rootsis, Uruguais.

8-tunnilise tööpäeva konventsiooni vastu
tegutseb inglise parempoolne valitsus, nõudes
selle ümberotsustamist ühel lähemal konve-
rentsil. Inglise soovide vastu astus välja Bel-
gia, kes kategooriliselt oli uuesti küsimuse ot-
sustamise vastu.

Inglise eeskujul ja mõjul on ka paljud riigid
konventsiooni ratifitseerimisega viivitanud,
muuseas ka Eesti.

Ka seegi tõendab, missugune liig nõrk ja
väike mõju on asjaoludele rahvasteliidul.

Haiguskindlustuseaduse

eelnõu on töö-hoolekandeministeeriumis välja
töötatud ja esitatakse valitsusele. Eelnõu ei
lähe palju lahku sellest, mis omal ajal riigi-
kogus maha maeti. Uudiseks on — seaduse
ulatuse laiendamine ja haigekassades omavalit-
suse kaotamine. Vähemalt üks kolmandik pea-
koosoleku ja juhatuse liikmete kohtadest tahe-
takse anda töösturitele.

Kui valitsus selle eelnõu peaks riigikogule
esitama, siis pole arvata, et 3. riigikogu seda
suudaks vastu võtta.

Uue õnnetuskinnituseaduse

väljatöötamisele asub töö-hoolekandeministeerium.
Sellane otsus olevat juba tehtud. Mis-
suguse uue eelnõu peajooned, pole veel sel-
gunud.

Rahva kihitus elukutsete järele Lätis.

Läti 1925. a. peetud rahvalugemise taga-
järjed on nüüd lõplikult kokku võetud ja läbi
töötatud.

Selgub, et Lätis oli 1925. a. 1.844.805 ela-
nikku (1920. aastal 1.596.131).

Nendest tegutsevad mitmesugustes elukut-
setes 1.104.352 elanikku. Ülejäänud on kas
liialt noored, vanad ehk asuvad kaitsevæe-
teenistuses.

Elukutsete järele jagunevad need 1.104.352
elanikku järgmiselt:

Tegevusala.	Arv.	% 1925.	% 1920.
Põllutöö ja kalapüük	767.262	69,5	79,6
Tööstus ja käsitöö	124.920	11,3	6,6
Kaubandus	54.114	4,9	2,3
Ühendus ja transport	27.853	2,5	1,6
Ametnikud	14.554	1,3	1,2
Vaba elukutse	26.890	2,4	0,9
Majateenijad	28.910	2,6	1,7
Mitmesug. elukutsed	59.849	5,5	6,4

Haigekassade sanatooriumi ehituskava

töötab välja arhitekt Kusik, arstide Liini ja
Holdi poolt ülesseatud nõudmistele vastavalt.
Alguses ehitatakse sanatoorium 50 haige tar-
vis ja nii, et teda hiljem laiendada võib. Tu-
leb Nõmmele.

Ehituskava ja eelarve tulevad kongressil
kinnitamisele.

Nakkushaigusi Eestis

oli registreeritud veebruarikuus 1928. a.: sar-
lak — 380, tiisikus — 137, leetrid — 78, dif-
teriit — 42, silmamarjad — (trachoma) — 36,
kõhusoetõbi — 26, korduvsoetõbi — 9, pidali-
tõbi — 3, malaria — 1, rõuged — 1. Kokku
— 726.

Puuduvad siin arvustikus suguhaigused.

Wallaslaste küsimuses

soovitat Tartu ülikooli prof. dr. A. Lüüs, et kõiki mehi, keda arstline ekspertiis tunnistab tõenäolikt isadeks ja kelle vastu ema ei vaidle, tuleb ühevõrra lapse ülalpidamise kohuslikeks pidada. Ehk jälle lasta ema määrata oma lapse isaks seda, keda tema sellasena tunnistab ja kui arstline ekspertiis kinnitab selle isiku isaksoleku tõenäolikkust, tunnistada teda lapse isaks, kaalunisele võtmata teiste meeste isaksoleku küsimust. Kui isa ei saa kindlaks teha, siis lapse ülalpidamise kohuslikeks teha kõiki mehi ühevõrra.

Eestis sündinib vallaslapsi aastas 1500—1600.

Eestimaa Haigekassade Liidu VI kongress

peetakse ära Tallinnas, Eesti Õpetajate Liidu saalis (Rataskaevu tän. 22) 12., 13. ja 14. mail 1928. a. Algus laupäeval, 12. mail, punkt kell 11 hommikul.

Päevakord:

1. Liidu VI kongressi avamine.
2. Kongressi juhatus, sekretariaadi ja mandaatkomisjoni valimine.
3. Kongressi päevakorra kinnitamine.
4. Aruanne Liidu tegevusest.
5. Aruanne haigekassade tegevusest.
6. Liidu 1928. aasta liikmemaksu kindlaksmääramine.
7. Liidu 1927. a. aruande ja 1928. aasta eelarve kinnitamine.
8. Valimised põhikirja järele: a) Liidu nõukogu; b) Liidu revisjonikomisjon.
9. Haigekassade nõudmised ja tööstuskohutud — refer.: J. Sonin.
10. Haigekassade Liidu hariduslised ülesanded — refer. L. Johanson.
11. Nakkushaigused: nende ravimine ja ärahoid — refer. dr. M. Püüman.
12. Otstarbekohase ravimise organiseerimine haigekassades — refer. Vold. Luksenp.
13. Haigus- ja õnnetuskinnituse puudusi Eestis — refer. H. Soiltis ja K. Lukk.
14. Haigekassade esitus Kinnitusnõukogus, Kinnitusametis ja Eesti Töölise Kinnitusühisuses — refer. L. Johanson.
15. Haigused ja haigekassad — refer. dr. A. Liin.
16. Liidu sanatooriumi küsimus.
17. Liitumise küsimus rahvusvaheliste j. t. organisatsioonidega.
18. Liidu lähem töökava.
19. Haigekassa teenijate pensioni küsimus.
20. Kongressil algatatud haigekassade tegevusse puutuvad küsimused.

E. Haigekassade Liidu Juhatus.

Vastutav toimetaja: Leopold Johanson.

Väljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu rmt. nr. 31.

1. mai töölistepühaks!

Töölise võitluslaulud.

12 lauldavam. tööliste laulu. Hind 10 s.

Töölise võitluslaulud

8 laulu töölissegakoordinele (nootidega)
Hind 50 senti.

Saada üksikult ja hulgawiisi: Töölise kirjastusühisuselt ja „Rahva Sõna“ talitusest, W. Pärnu m. 31, ja E. Haigekassade Liidust, Nunne tän. 11, k. 6, Tallinnas.

Viljandi ühine haigekassa „Abi“

tarvitab

asjaajajal-raamatupidajat.

Pakkumised, ühes minimaalsete palgatingimistega saata juhatusle, varustatult 20 sent. tempelmargiga.

Soovitav on, kes haigekassa asjaajamise ja raamatupidamisega vilunud ja sellel alal töötanud on.

Juhatus.

Tallinna Ühise Haigekassa

kaotatud liikmeraamatud,

mis maksvuse taks tunnistatakse.

1. Aja, Minna	—	liikmeraamat nr. 7.627
2. Kipper, Elisabeth	„	„ 10.168
3. Kemper, Richard	„	„ 6.016
4. Lüll, Elmar	„	„ 4.582
5. Valdmann, Johanna	„	„ 124
6. Nettan, Ernestine	„	„ 13.199
7. Reidorf, August	„	„ 4.715
8. Kristall, Leontine	„	„ 9.430